

Cezar PAUL-BĂDESCU

cultura pe sticlă

Bere pentru spînzurați

Dilema Veche pg. 19

Mai întâi, cei de la berea Skol au venit cu un spot care ne arăta un participant la un concurs de tipul „Cel mai puternic om din lume”. Omul trage un camion cu un ham pus pe gît și, în acest timp, „vrea să ne prezinte noua sticlă Skol”. Se opintește să tragă și, din cînd în cînd, se mai oprește să ne spună cîte ceva despre „noua sticlă Skol” și „eticheta schimbată”. O reclamă care promovează, deci, ambalajul (așa cum e noua modă în publicitatea pentru bere – sticla pe care o apuci mai ușor, PET-ul de doi litri etc.). „Iar acum, datorită noii forme, o bei mai ușor” – ne spune *Strong Man*. De ce oare, dacă se schimbă eticheta și culoarea sticlei, conținutul alunecă mai bine pe gît – acesta rămîne un mister numai de publicitari știut. Sau nici de ei. Ultima scenă a spotului ni-l arată pe om la masă cu prietenii, bînd bere. Are gîtul pus în ghips (și i-o fi rupt trăgînd de camion?), iar sloganul de final ne spune „Skol – alunecă ușor”. Adică, fiindcă are eticheta schimbată, berea asta alunecă și pe gîturile rupte. Iar nu înțelegi ce are una cu alta, pentru că ghipsul acela – sau, mă rog, gulerul medicinal – este pus pe exterior, nu pe interior...

În fine, dincolo de problemele pe care le are cu logica, clipul e prost realizat de la un capăt la altul. În timp ce omul puternic se opintește de mama focului, banda cu care e legat de camion se încăpățînează să nu stea întinsă, iar camionul se deplasează independent de opintelile lui. Ca să nu mai vorbim de faptul că *Strong Man* seamănă mai degrabă cu un funcționar durduliu și cu cheliuță, decît cu cineva care se dorește să fie „Cel mai puternic om din lume”.

Bun. Cei care fac această campanie nu se mulțumesc să bată cîmpii astfel și apasă încă și mai tare pedala. Trec la *next level* – care, de data aceasta, e cu un spînzurat (deci tot unul care are probleme cu gîtul – și încă ce probleme!). Într-o hală de birouri de firmă, oamenii muncesc liniștiți, în timp ce un individ este spînzurat de cravată la lift. E de presupus că ascensorul a plecat și i-a prins cravata – lucru care, în realitate, se lasă cu urmări tragice. Ei bine, omul nostru e bine merși și e dispus și el „să ne prezinte noua sticlă Skol”. Aceleași replici: „noul verde răcoros”, „eticheta schimbată”, „iar acum, datorită noii forme, o bei mai ușor”. În timp ce spînzuratul ne spune acestea, vin și vreo doi angajați care se uită la el și care, după cîteva secunde, pleacă liniștiți.

Ce ne învață pe noi aceste spoturi? Că berea Skol e pentru spînzurați și pentru funcționari frustrați care pozează în *Strong Man*. Așteptăm *next-next level* al celor care fac această campanie, în care să ni se arate un mort de-a binelea promovînd „noua sticlă Skol”. Eventual, unul care e chiar incinerat. În cazul acesta, chiar că ar fi nevoie de o băutură care să-l răcorească, nu?

Mi se va spune, probabil, că nu înțeleg eu cum stau lucrurile cu publicitatea. Că există acele SIT-uri (*Systematic Inventive Thinking*), acele rețete de creativitate publicitară (ha!) construite pe ideea de aberație – „consecințe extreme”, „alternativa absurdă” etc. Că nu trebuie să iau lucrurile *tel quel* și nici să invoc logica în astfel de cazuri.

Ei bine, știu că e confortabil să te mîngii cu ideea că cei care-ți critică „opera” nu se pricep și nu au înțeles cît de deștept ai fost tu. Îmi pare rău, dar nu este cazul de data aceasta. Nu am nici o problemă cu spoturile care pun în scenă absurdul – acesta este, în mod cert, un ingredient de bază al succesului publicitar. De exemplu, nu am mare lucru să reproșez campaniei realizate pentru „berea-soră” Tuborg (e vorba de spoturile cu cel care e îndrăgostit de litera F pentru că-l chemă Filip și cu cel care nu se desparte de patinele cu roțile).

Ceea ce nu înțeleg cei care au realizat campania pentru Skol este că, deși logica normală este abolită în asemenea clipuri, ele trebuie să aibă, totuși, o logică internă. Și, dacă se poate, și puțin bun-simț.

Arleana Veche pg. 6

„Europa liberă“ și BBC

Coincidență sau nu, de la 1 august ambele posturi își încetează emisiile pentru România. Primul mai transmite pentru Republica Moldova, al doilea nu mai emite nimic în limba română. Nu voi începe să explic ce au însemnat cele două posturi pentru români, în timpurile grele sau foarte grele din ultimele decenii. Voi spune doar câte ceva din ce am văzut eu la fiecare în anii de după Revoluție. Până în 2003, „Europa liberă“ a avut un birou în București, la ultimul etaj al unui bloc din centru. Era un apartament cu geamuri mari de unde iarna, când atmosfera era clară, în depărtare se vedeau munții înzăpeziți. Aveam uneori senzația că și în înălțimile aceluia bloc ajunge ceva din aerul tare asociat munților, dar și libertății atât de iubite în America, aer care te făcea să ai o oarecare detașare de îmbicseala și tranziția orașului de dedesubt, care era Bucureștiul anilor '90. Aveam colegi cu personalități puternice, iar adesea în ședințele de redacție părerile lor se ciocneau între ele sau intrau în contradicție cu planurile șefilor. În cele din urmă însă, fiecare ajungea să facă aproape tot ce i se părea lui că trebuie să facă, iar managementul părea a cultiva un fel de încredere în profesionalismul și în discernământul fiecăruia. Mergea destul de mult pe mîna noastră, cum s-ar spune. Și lucrurile ieșeau bine, cu foarte rare excepții. Tot ce ne mirosea a fi nedemocratic era un subiect bun de atacat. Un slogan al postului spunea că „Europa liberă“ nu doar prezintă informațiile, ci le dă și un sens. Nu era vorba de vreo încercare de manipulare sau de propagandă la mijloc, așa cum am auzit

Irak, Afganistan, Sudan sau Israel, informații de mare interes din Statele Unite, Marea Britanie, Rusia ori China, povești exotice din Extremul Orient, necazuri ale unor țări africane (de care în România nu se știe mai nimic) sau mai apropiatele probleme ale Uniunii Europene se succedau cu repeziciune în acea fereastră deschisă pe biroul fiecăruia. Aveam să descopăr însă destul de repede că „libertatea“ de la „Europa liberă“ nu mai exista. La BBC fiecare făcea doar ce i se spunea. O disciplină de-a dreptul militară ținea în funcțiune, la cote înalte, una dintre filialele celei mai celebre

instituții de presă din lume. Viața personală, calendarul obișnuit, week-end-urile, zilele și nopțile erau înlocuite aproape cu totul de microbul aceluia survol informatic asupra întregii lumi. Un standard extrem de ridicat al eticii jurnalistice se forma zi de zi în discuții redacționale care atingeau cele mai mici nuanțe. Personalitatea fiecăruia dintre noi a fost înglobată în acea mașinărie de presă fascinantă și îngrozitoare prin perfecțiune. Ar fi de amintit că George Orwell, cel care a scris 1984, a lucrat ani de zile la BBC, iar sistemul totalitar descris de el pare inspirat de funcționarea acestei mașinării în timpul războiului. Era în vremea când sub numele de Radio Londra, postul anunța Rezistenței Franceze debarcarea aliaților. În sfârșit, după aproape 69 de ani de funcționare neîntreruptă (decît de bruiajele dușmane), BBC a decis să-și închidă operațiunea din România. Iar președintele Băsescu a decis ca, laolaltă cu o nouă decorație pentru „Europa liberă“, să decoreze ca instituție și BBC-ul...

deseeori spunîndu-se. Era doar ideea de a transmite informații cu sens, cu discernământ și de a-i face pe ascultători să le priceapă importanța. Cu un an înainte de închiderea biroului din București, președintele Iliescu avea să-i decoreze pe seniorii redacției, pe cei care înainte de 1989 își riscaseră chiar viața pentru a-și ține ascultătorii la curent cu mersul lumii și al trebuirilor din România. Numai că odată cu seniorii, ne-am trezit și noi, cei veniți după 1990, cu câte o diplomă pe care scria „pentru merite deosebite în lupta împotriva totalitarismului comunist“, primită chiar din mîna lui Ion Iliescu. Colegii de la „concurența“ care era atunci BBC au rîs de noi.

La BBC am ajuns în 2004, după ce departamentul românesc fusese zguduit de un scandal ușor nedrept. Se forma o nouă echipă și avea să fie o echipă în cel mai puternic sens al cuvîntului. Geamurile pe care se vedeau munții iarna existau și acolo, dar aveam să le observ mult mai târziu. Și asta pentru că în primul rînd avea să mă fascineze fereastra calculatorului care-ți oferea o viziune amănunțită asupra întregii lumi. Știri de ultim minut din zone de conflict ca

Multe semne de întrebare

Cine a auzit de cazul Elodia? – îi întreb eu pe liceenii cu care discut despre „lege și ordine pe Internet”. Hă, hă, hă, rid gros copiii, a neîncredere. Cum adică, cine a auzit de Elodia? Mai degrabă cine n-a auzit, îmi replică ei. De luni de zile, dispăruta Elodie face deliciul morbid al familiilor lor privitoare de OTV și este subiect de „social networking” prin discotecă, cluburi sau pe unde s-or mai reuni azi liceenii, la socializat (chiar, unde?).

Chiar. Ați auzit de „cazul Elodia”? Oh, n-aș vrea să insistez că sînteți privitori de OTV – deși telecomanda ar trebui să se bucure de privilegiul intimității inviolabile, precum corespondența. Și nu mă îndoiesc că ați auzit, pentru că subiectul a devenit atît de fierbinte, încît chiar și presa „serioasă” s-a văzut sub presiunea tratării lui. Dar și-a trăit traiul mediatic cînd soțul suspectat a fost pus în arest pentru 29 de zile. Pentru? Pentru? Pentru violarea căsuței de e-mail a femeii dispărute!

Cam pe aici se termină relatările – și cam pe aici începe adevăratul subiect de presă. Cum adică, un cetățean simplu intră la arest pentru că a citit e-mail-ul soției presupus infidele? Pentru că i-a violat căsuța de e-mail? Cum i-a violat-o? Cum se dovedește asta cu probe acceptabile în instanță? Cum se instrumentează cazul? Și putem vorbi de viol intramarital de corespondență, așa cum vorbim de viol intramarital (și el contestat la greu)?

„Profesoara porno”

Aș putea scrie acest articol numai cu întrebările care-mi trec prin cap legate de trista poveste a Elodiei celei dispărute. Dar n-o fac, pentru că mă împinge din urmă „profesoara porno din Zalău”. Un cuplu își filmează momentele intime, din rațiuni care nu solicită nici o motivație. Aceste filmulețe ajung pe net – după primele indicii, fără voia protagoniștilor. Scandal! Profesoara își dă demisia din comisia de bacalaureat, presa vuiteste, comentariile abundă, majoritatea incriminînd-o pe femeie (puțini o văd în postura de victimă). Și înecînd-o într-un val grețos de ipocrizie („un cadru didactic trebuie să dea dovadă de reținere în orice împrejurare”, „ce model oferă elevilor?”, „locuiește cu mama și copilul în același apartament!”). Încă o dată, adevărata poveste rămîne nespuse. Cum au ajuns acele filmulețe pe Internet? Ce garanție avem că, atunci cînd ne trimitem calculatoarele în service, intimitatea lor (și a noastră) este protejată? Cine ne apără în cazul în care intimitatea noastră cibernetică este invadată? Cui ne plîngem, la poliție? Știe poliția să găsească „infractorii cibernetici”? Cum se instrumentează cazul și cîți procurori știu s-o facă? Ce constituie o dovadă acceptabilă în justiție, în astfel de cazuri? Cîți judecători știu ce să facă dacă se trezesc cu un astfel de dosar pe birou? Și cîți avocați pot să ne reprezinte? Și ce pedeapsă li se aplică celor care ne fură pixelii privați și îi aruncă în lume?

Această ultimă întrebare se poate pune și într-un caz mai puțin spectaculos. O funcționară din Ministerul de Finanțe este acuzată de vânzare de droguri. Articolul apare în câteva ziare bucureștene însoțit de fotografii luate de pe profilul de hi5 al femeii. Cu ce drept? Expunerea voluntară a unor materiale cu caracter privat într-un spațiu cu acces public dă oricui dreptul de a utiliza acele materiale? Dacă ne punem pozele pe Internet, înseamnă că renunțăm total

și pentru totdeauna la dreptul la propria imagine? Și dacă ne răzgîndim, cum putem retrage o astfel de poză?

„Provocările digitale”

Că presa a trecut cu ușurință ingenuă pe lîngă astfel de subiecte „grase” nu mai miră pe nimeni. Doar că de data aceasta nu aș vrea ca presa – și doar ea – să fie calul de bătaie. Cred că întreaga societate românească se va vedea silită să-și redefinească niște concepte, termeni și proceduri pentru a răspunde „provocărilor digitale”. Cu o penetrare a Internetului de peste 25%, mediul online devine statistic relevant și este deja, pentru mulți, un instrument profesional, un canal social, dar și un element de stil de viață. Trăim încă în miezul mitului „mediului fără nici o regulă” și ne comportăm ca atare. Pentru noi, Internetul a venit un pic prea devreme. Noi încă n-am apucat să ne însușim și să digerăm ca lumea, să „interiorizăm” tăria libertății de expresie, cu toată trena ei de responsabilități auto-asumate. Și iată că ceva încă și mai vast, ceva încă și mai îmbătător ni se oferă: să emigrăm din țara lui „merge și așa” în împărăția lui „merge oricum, merge orice”.

Polițistul trebuie să știe informatică și trebuie să aibă etica de a nu intra acolo unde nu se cade.

Așa că iar trebuie să luăm munca de la cap, să învățăm cum funcționează jucăria, ce se poate și ce nu se poate, ce se cade și ce nu se cuvine. Situația este complicată, de data aceasta, de natura tehnică a mediului și de cea eterică a „obiectelor” ce-l compun. Polițistul nu are, în povestea asta, doar baston de cauciuc, el trebuie să știe informatică, trebuie să știe cu rigurozitate unde are voie și unde nu să pătrundă (căci „ușile” nu mai sînt vizibile și „violările de domiciliu” sînt subtile și neștiute ochiului) și trebuie să aibă etica de a nu intra acolo unde nu se cade, chiar dacă nu-l vede nimeni cînd o face.

Cele cîteva cazuri de criminalitate cibernetică rezolvate la noi au vizat, în general, „scheme” de fraudă bancară sau de sisteme de comerț online din străinătate și spargerea unor site-uri de prestigiu. Și au presupus cooperare internațională. Dar noi, aceștia, nebancarii (neinteresanți a priori prin lipsa prejudiciului material), nesecreții, cu doar tainele noastre de budoar de apărat, noi cum ne descurcăm? De aceea mi-a plăcut mie cazul Elodia. Fiindcă mi-a demonstrat că, dacă dispărem și se vorbește despre noi în presă mult, cei ce ne sparg căsuțele de e-mail sînt arestați. E un pas înainte, mai lucrăm la detalii.

Olivia Vecher
19.19

P.S. Mai cunosc cazul unui jurnalist din Timișoara care și-a apărat în justiție onoarea pierdută a căsuței de e-mail. În acel caz, el s-a plîns la poliție și poliția a reușit să identifice violatorul, iar jurnalistul a cîștigat procesul. Deci se poate și dacă nu dispărem.

Telefonul, pârghie de manipulare

Sunt o serie de emisiuni - divertismente sau dezbateri politice și de tot felul -, unde se cerșesc provocator apelurile telefonice ale spectatorilor. Fie că această cerșeală se numește televoting sau SMS, păgubește telespectatorii de câteva zeci de cenți (TVA inclus) și ascunde, de fapt, o perfidă manipulare.

Țiimp Liber pg. 50

Ileana Lucaciu ileana.lucaciu@romania libera.ro

De la televiziunea dintr-o debara, la Antene, Realitatea și televiziunea publică, metoda așa-zisului dialog interactiv cu telespectatorii provoacă să răspundă la o întrebare cu „da” sau „nu”, ori să indice o preferință muzicală e în mare vogă, dar miroase tare urât a păcăleală.

Dacă la o televiziune de gang primează acest fenomen mai numit și SMS, adică apel telefonic, e alarmant că el a ajuns să funcționeze până și la televiziunea publică, acel post căruia obligatoriu îi plătim lunar o taxă, chiar dacă se află ca audiență după canalul TV din garsonieră. Ne uităm sau nu la TVR, taxa tot o plătim! Mai nou, nemaivând cu ce să-și umple spațiul de emisie, TVR 1 a inventat selecția pentru **Cerbul de Aur** de la Brașov, reînviat după doi ani de leșin, și ajuns la vârsta de 40 de ani. Selecția națională e făcută după tipicul celei de la Eurovision, cu mici, dar esențiale și ciudate modificări. Patru săptămâni durează această selecție care ocupă spre miezul nopții, duminică, spațiul de emisie de la TVR 1. Emisiunea se numește „**Taverna estivală**”, și cu surle și trâmbețe era anunțată a fi moderată, prezentată, de stimații domni **Berti Barbera** și **Iulian Vrabete**. În mod inexplicabil, **Berti Barbera**, un specialist în ale muzicii ușoare prețuit, a dispărut la debutul selecției, iar locul i-a fost luat de **Alina Sorescu**. Poate s-a considerat că are experiență în domeniu, după ce a înlocuit-o pe Daniela Nane la prezentarea selecției de la Eurovision! Până la urmă pentru „o mână de ajutor” strict necesară, **Berti Barbera** a fost cooptat să prezinte formațiile concurente alături de ce doi. Trei duminici, TVR 1 provoacă insomniacii să aleagă prin

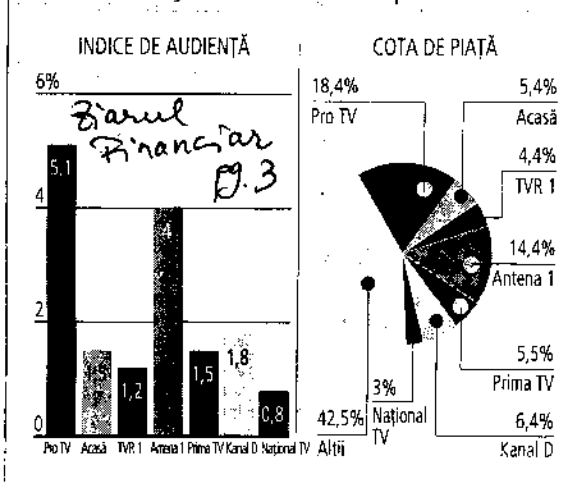
televoting la miezul nopții, câte doi concurenți, din cei șapte ambițioși, ce vor merge la finala finalelor din 10 august. După regulile Eurovision-ului, selecția se face prin combinarea preferințelor publicului exprimate prin televoting și notate, cu cele ale unui juriu. Numai că, de astă dată, notele juriului specialist rămân anonime, se face doar suma lor, și telespectatorul nu mai știe pe cine să aplaude sau să blameze din juriu pentru nota acordată concurentului pentru care el și-a exprimat opțiunea prin acel blesmat de televoting. Ca de obicei, la prima selecție s-a blocat calculatorul care comunica televotingul, combinat apoi cu notele juriului. Cei șapte concurenți au cântat câte două melodii, fiecare cum a putut, mai mult rău decât bine. Erau majoritatea niște fete palide, „manifestarea artistică” a dâșilor era bătrânească, unii se sprijineau pe prestația câtorva dansatori amatori, melodiile erau fade. Singura mai acătării părea a fi **Yasmina**, înzestrată cu un glas special. La televoting, culmea, **Yasmina** cu chiuu cu vai a obținut peste 60 de voturi, fiind ultima, în vreme ce o doamnă care confunda **Cerbul de Aur** cu un spectacol de operetă a cucerit peste 900 de voturi! S-a blocat și calculatorul! A intrat atunci în scenă juriul care s-a chinuit să promoveze trei nume printre care și **Yasmina**. N-a reușit decât să anuleze televotingul fabulos al doamnei cu pretenții de solistă de operetă și să trimită în finala selecției pe **Dragoș Chircu** și pe „provincia-lu” **Ionuț Ungureanu**. Manipularea prin televoting la această emisiune a scărtăit rău de tot și a arătat cum se pot păcăli cei care pun mâna pe telefon ca să-și exprime opțiunile. „**Taverna estivală**” oricum este o făcătură, o emisiune de conjunctură ca să

umple grila de vară, o nouă dovadă că postul public se află în degringoladă și nu mai are profesioniști inventivi sau nu-i folosește pe cei care încă, nu au emigrat la alte canale TV.

Mai gravă este manipularea ce provoacă la SMS contra cost, firește, de la dezbaterile politice pe cei cu telefoane mobile. „**Știrea zilei**” moderată de prea mult premiata **APTR**, **Gabriela Vrâncanu Firea**, aruncă zilnic o întrebare și așteaptă răspunsurile „da” sau „nu”. Că Antena 3, ca toate Antenele torc după preferințele motanului **Felix**, se știe. Obsesia Antenelor este președintele **Băsescu**. Ca orice politician acesta își are simpatizanți și oameni care nu-l suportă. Într-o emisiune tv obligatorie este însă, echidistanța și echilibrul, ce nu se fac simțite la „**Știrea zilei**”. De curând, **Gabriela Vrâncanu Firea** a lansat la o ediție a „**Știrea zilei**” întrebarea „**A greșit Băsescu acceptând amprentările?**”. Era vorba de amprentarea celor din taberele nomade din Italia. La sfârșitul emisiunii când prin SMS erau 53% pentru „Nu” și „47%” pentru „Da”, brusc s-au schimbat sondajele, în câteva secunde, și s-a ajuns la 35% pentru „Nu” și 65% pentru „Da”. Amintim că fiecare SMS costa 0,59 euro! Manipularea a fost evidentă și jenantă pentru un post cu pretenții ca **Antena 3**. Același post își spală însă păcatele manipulării de la „**Știrea zilei**” și „**Sinteza zilei**” prin jurnalele sale informative realizate cu profesionalism, ce pot fi considerate cele mai echilibrate din peisajul vizualului nostru obsedat de senzational.

Nu mai răsplățiți cu SMS-uri și televoturi cerșetorii, e păcat să vă încărcați nota de plată la telefon!

AUDIENȚE TV - 29 iulie - prime time

SURSA: GFK